

Ανακοίνωση

Τύπου

προς δημοσίευση

Πανεπιστήμιο
Κύπρου

Γραφείο Τύπου και
Δημοσίων Σχέσεων
Τομέας Προώθησης
και Προβολής

Τηλέφωνο: 22894304
Ηλ. Διεύθυνση: prinfo@ucy.ac.cy
Ιστοσελίδα: www.ucy.ac.cy/pr

Πανεπιστήμιο Κύπρου
Κέντρο Εφαρμοσμένης
Νευροεπιστήμης

KEN

22 Σεπτεμβρίου 2021

Σεπτέμβριος 2021: Παγκόσμιος Μήνας Alzheimer

Σημαντική Ανακάλυψη του Κέντρου Εφαρμοσμένης Νευροεπιστήμης του Πανεπιστημίου Κύπρου για τη συμβολή δημογραφικών και γενετικών παραγόντων στη γήρανση των γνωστικών λειτουργιών

Ο Σεπτέμβριος είναι παγκοσμίως μήνας αφιερωμένος στη μάστιγα του 20ου αιώνα, την άνοια και τη νόσο Αλτσχάιμερ (Alzheimer). Η 21η Σεπτεμβρίου, έχει καθιερωθεί ως Παγκόσμια Ημέρα Αλτσχάιμερ, με σκοπό την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για τη νόσο, αλλά και την αφύπνιση και ενεργοποίηση της Πολιτείας. Η νόσος Alzheimer αποτελεί την πιο συχνή μορφή άνοιας, μιας εκφυλιστικής νόσου του εγκεφάλου και χαρακτηρίζεται από προοδευτική έκπτωση των γνωστικών λειτουργιών, όπως της μνήμης, σκέψης, αντίληψης και γλώσσας. Αποτελεί μείζον ιατρικό, κοινωνικό και οικονομοτεχνικό πρόβλημα για τις ανεπτυγμένες κοινωνίες. Το Κέντρο Εφαρμοσμένης Νευροεπιστήμης (KEN) του Πανεπιστημίου Κύπρου διαχρονικά αναδεικνύει τη σημαντικότητα της διερεύνησης της γνωστικής λειτουργίας των ενηλίκων και συμμετέχει ενεργά τόσο για τις ανάγκες της Πολιτείας όσο και στην παγκόσμια έρευνα μέσα από επιστημονικές δημοσιεύσεις.

Η μελέτη των δεδομένων της παγκύπριας διαχρονικής έρευνας για τη γνωστική γήρανση, της Νευρογνωστικής Μελέτης Ενηλίκων (του επιτυχημένου προγράμματος NEUROAGE), με επικεφαλής την Καθηγήτρια Γλωσσικών Διαταραχών και Κλινικής Νευροψυχολογίας του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου, Δρ. Φώφη Κωνσταντινίδου και Διευθύντρια του KEN, κατέδειξε ότι τα άτομα ηλικίας 60-80 ετών, τα οποία ήταν εξ αρχής υγιή, χωρίς προβλήματα μνήμης ή άλλων νοητικών δυσκολιών και παρακολούθηθηκαν σε διάστημα 5 χρόνων, διατηρούσαν τις γνωστικές τους επιδόσεις σε υγιή και σταθερά επίπεδα. Τα αποτελέσματα από την μελέτη αυτή συμβάλλουν στην πολλά υποσχόμενη ιδέα της υγιούς γνωστικής γήρανσης, στην οποία

τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας μπορούν να διατηρήσουν την εγκεφαλική και γνωστική απόδοση σε βάθος χρόνου. Παράλληλα, τα ευρήματα της εν λόγω μελέτης έχουν σημαντική συνεισφορά στην κατανόηση του ρόλου της εκπαίδευσης, του φύλου και γενετικών παραγόντων, όπως του επιβαρυντικού γονιδίου APOE ε4 στη γνωστική γήρανση.

Η επιστημονική δημοσίευση της έρευνας με τίτλο, **“The Neurocognitive Study for the Aging: Longitudinal Analysis on the Contribution of Sex, Age, Education and APOE ε4 on Cognitive Performance”** στο έγκριτο διεθνές επιστημονικό περιοδικό “Frontiers in Genetics” πραγματοποιήθηκε από τον διδακτορικό φοιτητή Κλινικής Ψυχολογίας, κ. Αντρέα Χατζηκυπριανού υπό την εποπτεία της Καθηγήτριας Φώφης Κωνσταντινίδου, με συνεργάτες την κα Μαριλένα Χατζηβασιλείου και τον Καθηγητή Σάββα Παπακώστα του Ινστιτούτου Νευρολογίας και

Γενετικής Κύπρου (ΙΝΓΚ).

Διαβάστε αυτούσια την έρευνα **εδώ** και στον ακόλουθο σύνδεσμο:
<https://doi.org/10.3389/fgene.2021.680531>

Λίγα λόγια για την έρευνα

Μελετήθηκαν νευρογνωστικά δεδομένα από 170 υγιείς Ελληνοκύπριους ηλικίας άνω των 60 ετών, οι οποίοι παρακολούθησαν για 5 χρόνια. Σε γνωστικούς ελέγχους αξιολογήθηκαν η γενική νοητική λειτουργία, οι εκτελεστικές λειτουργίες (*σύνολο γνωστικών λειτουργιών που μας επιτρέπουν να ελέγχουμε τη συμπεριφορά μας και να εκτελούμε περίπλοκες νοητικές διεργασίες*) και η λεκτική επεισοδιακή μνήμη (*που μας επιτρέπει να θυμόμαστε πράγματα που πρέπει να κάνουμε και γεγονότα που μας συνέβησαν*). Το έργο NEUROAGE άρχισε το 2009 και έχει ως βασικό στόχο τη μελέτη μεταβαλλόμενων παραγόντων (όπως τα έτη εκπαίδευσης και οι καρδιαγγειακοί δείκτες) και μη μεταβαλλόμενων παραγόντων (όπως το φύλο, η ηλικία και η γονιδιακή επιβάρυνση) που συνεισφέρουν στη γνωστική υγεία και που μπορεί να συμβάλουν στη διατήρηση γνωστικών λειτουργιών και προστασία από παθολογική γνωστική έκπτωση και την άνοια.

Τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης, όπως ήταν αναμενόμενο με βάση προηγούμενες έρευνες της ερευνητικής ομάδας, κατέδειξαν ότι η εκπαίδευση και η ηλικία είχαν ουσιαστική επίδραση στις επιδόσεις των συμμετεχόντων. Τα άτομα δηλαδή που ήταν νεαρότερα και με περισσότερα χρόνια εκπαίδευσης είχαν υψηλότερες επιδόσεις από άτομα μεγαλύτερης ηλικίας και με λιγότερα χρόνια εκπαίδευσης. Το σημαντικότερο πόρισμα όμως ήταν πως **δεν διαφάνηκε** να υπάρχει επίδραση της εκπαίδευσης και της ηλικίας στη διαφοροποίηση των αποτελεσμάτων στη γενική νοητική λειτουργία και στις μνημονικές λειτουργίες στα πέντε χρόνια. Δηλαδή, είτε το άτομο είχε χαμηλή εκπαίδευση (μεταξύ 5 και 9 έτη) είτε περισσότερα χρόνια εκπαίδευσης (π.χ. απόφοιτος λυκείου ή πανεπιστημίου), η πορεία εξέλιξης της μνήμης στα πέντε χρόνια ήταν η ίδια. Διαφοροποιήσεις στις επιδόσεις σε βάθος χρόνου σε σχέση με την εκπαίδευση, εντοπίστηκαν όμως για τις εκτελεστικές λειτουργίες (δηλαδή τις πολύ σύνθετες λειτουργίες του νου που μας βοηθούν να κάνουμε πολύπλοκες διεργασίες σε συνδυασμό με τη ρύθμιση των συναισθημάτων μας).

Σημασία της παρούσας έρευνας

Τα παρόντα ευρήματα προωθούν τα ευεργετικά αποτελέσματα της εκπαίδευσης στη διατήρηση υψηλότερων επιδόσεων στις εκτελεστικές λειτουργίες με το πέρας του χρόνου. Η εν λόγω μελέτη είναι η πρώτη η οποία εντοπίζει ότι οι νευρολογικά, ψυχικά και γνωστικά υγιείς ενήλικες μεγαλύτερης ηλικίας δεν παρουσιάζουν μειώσεις στις επιδόσεις της εκτελεστικής λειτουργίας σε μια περίοδο πέντε ετών. Επιπρόσθετα, το φύλο ως ένας άλλος παράγοντας που μελετήθηκε, δεν φάνηκε να έχει επίδραση στη γνωστική γήρανση. Δηλαδή, άντρες και γυναίκες είχαν παρόμοιες επιδόσεις και ίδια μοτίβα εξέλιξης στον χρόνο. Τέλος, σε σχέση με την αξιολόγηση της εμπλοκής της συχνότερης γονιδιακής επιβάρυνσης για την εκδήλωση της άνοιας σε άτομα άνω των 60 ετών (δηλαδή το APOE ε4), τα παρόντα ευρήματα δεν απέδωσαν διαφορές στις επιδόσεις των συμμετεχόντων που είχαν την γονιδιακή επιβάρυνση σε σχέση με αυτούς που δεν την είχαν.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η μελέτη επιβεβαιώνει πως ο πληθυσμός της Κύπρου χαρακτηρίζεται από χαμηλή γονιδιακή επιβάρυνση για το συγκεκριμένο γονίδιο σε σχέση με άλλες χώρες στην Ευρώπη. Εν κατακλείδι, το συγκεκριμένο γονίδιο και οι βιολογικοί παράγοντες όπως το φύλο δεν είναι καθοριστικοί παράγοντες ως προς τη νοητική εξέλιξη σε υγιείς ηλικιωμένους στο συγκεκριμένο δείγμα.

Ελπιδοφόρα μηνύματα των αποτελεσμάτων της έρευνας για τους Κύπριους πολίτες

Τα αποτελέσματα της έρευνας είναι ελπιδοφόρα ως προς τη διατήρηση των νοητικών λειτουργιών στις ηλικίες άνω των 60 ετών για τουλάχιστον 5 χρόνια σε άτομα που ήταν ήδη νοητικά υγιή. Παράλληλα, αναδεικνύεται η σημαντικότητα της πρόληψης και της διαχείρισης των τροποποιήσιμων παραγόντων (όπως της εκπαίδευσης) για τη φυσιολογική γνωστική γήρανση όπως και της παρακολούθησης της γνωστικής εξέλιξης των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας ώστε να καθορίζονται κατά πόσο τα πρότυπα εξέλιξης βρίσκονται σε τυπικά ή μη τυπικά επίπεδα.

Η αναγνώριση των προδιαθετικών παραγόντων για τη νοητική έκπτωση των ηλικιωμένων στην Κύπρο είναι πολύ σημαντική, διότι επιτρέπει τη θέσπιση κυβερνητικών προγραμμάτων πρόληψης της άνοιας, γεγονός που θα ελαττώσει το ποσοστό της αναπηρίας και της εξάρτησης των ηλικιωμένων, ελαττώνοντας ταυτόχρονα το κοινωνικό, αλλά και το οικονομικό φορτίο της οικογένειας και της πολιτείας.

Η κοινωνική συνεισφορά της Νευρογνωστικής Μελέτης προς τους Κύπριους πολίτες

Η Νευρογνωστική Μελέτη Ενηλίκων (NEUROAGE) από την έναρξή της μέχρι και σήμερα έχει προσφέρει δωρεάν αξιολογήσεις σε άνω από 1.000 εθελοντές. Μέσα από τις αξιολογήσεις έχει συμβάλει ουσιαστικά στον έγκαιρο εντοπισμό ατόμων με άνοια που διαφορετικά δεν θα είχαν εντοπιστεί ώστε να τους δοθεί η σωστή ιατρική αντιμετώπιση. Η έρευνα επίσης συμβάλει σε σημαντικά επιδημιολογικά στοιχεία. Συγκεκριμένα, 10% του δείγματος πληροί κριτήρια για ήπια νοητική έκπτωση, ένα ενδιάμεσο στάδιο μεταξύ φυσιολογικής γήρανσης και άνοιας. Επιπλέον, δεκάδες Κύπριοι έχουν επωφεληθεί από τα παρεμβατικά προγράμματα του Κέντρου Εφαρμοσμένης Νευροεπιστήμης (ΚΕΝ) του Πανεπιστημίου Κύπρου για βελτίωση της μνήμης και άλλων νοητικών λειτουργιών. Η έρευνα υλοποιείται χωρίς επιβάρυνση κρατικών πόρων αλλά μέσα από την εξασφάλιση ανταγωνιστικών ερευνητικών προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από διάφορους φορείς όπως το Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Διακρατικής Συνεργασίας και από το Πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η Καθηγήτρια Φώφη Κωνσταντινίδου, Διευθύντρια του ΚΕΝ ευχαριστεί θερμά τους/τις εθελοντές/τριες και τις οικογένειές τους για τη συμμετοχή στη μελέτη, τους συνεργαζόμενους Δήμους και Οργανώσεις, καθώς και τους ερευνητές του Νευρογνωστικού Εργαστηρίου και του Κέντρου Εφαρμοσμένης Νευροεπιστήμης του Πανεπιστημίου Κύπρου για τη σημαντική συνεισφορά τους.

Για περαιτέρω πληροφορίες για τη μελέτη και για τα παρεμβατικά προγράμματα του ΚΕΝ, το κοινό μπορεί να αποταθεί στην υπεύθυνη της έρευνας Καθηγήτρια Φώφη Κωνσταντινίδου στο Ηλεκτρ. Ταχυδρ.: neuro@ucy.ac.cy ή στο τηλ.: 22 89 4437/5190.

Τέλος Ανακοίνωσης
